

Kaiku

N:o 116 – 12.10.1898

Surkeaa ”roolia”

näyttelee Helsingissä ”Työmies”-lehden toimittaja, hra Matti Kurikka, sekä hänen henkiheimolaisensa. Nyt kun koko maan menestys on kysymyksessä sekä koko kansan asia, mitä wäliaikaisten waltiopäiwän ratkaistawaksi annettawan asewewollisuuslain ehdotuksen käsittelyyn tulee, owat nämä herrat asettuneet jonkunlaiseksi wastustuspuolueeksi. Näet hra Kurikka on pitänyt surkeita melukokouksia, joissa hän aseenkantajineen sekä perässä osa Helsingin ”waltiollisesti kypsnyttä” työwäestöä, owat tehneet sen keksinnön etteiwät nykyiseen tapaan kokoonpannut waltiopäiwät edustakaan työmiehiä. Heidän pitää muka pysyä poissa waltiopäiwämieswaaleista. Mutta muissa protestikouksissa on heidän lausuttawa mielipiteensä ja wastustuksensa odotettujen muutosehdotusten johdosta. Työmiehet käyttäköön waalioikeuttaan ainoastaan silloin, jos heidän asianajajansa on ehdokkaana.

Tälläinen häpeällinen itsekkäisyys sekä arweluttawa willitys on herättänytkin yleistä paheksumista. Kaikki pääkaupungin lehdet owat sitä moittineet, wastalauseita on pantu useita työmiesten puolelta sekä Suomen työwäen waltuuskuntakin, missä hra Kurikkakin istuu, on julkilausunut jyrkän moitteen ja wastalauseen. Maaseudulla myöskin yleisesti paheksutaan tällaista mieletöntä kiihkoilemistä. Tosi on että työmiehillä ei ole niin suurta edustusoikeyttä, kuin suotawa olisi. Mutta eihän asia sillä parane, jos ei tahdota täyttää edes sitäkään, mikä on. Ei sillä tiellä lisätä ääniokeyttä. Ja jos kaikki Suomen työmiehet tanssisiwat hra Kurikan pillin mukaan, ei olisi suotawakaan että kellään heistä olisi minkäänlaista osallisuutta lainsäätämistyössä. Siksi kewytmielisiä ja kypsymättömiä työmiehet olisiwat ottamaan osaa lainlaadintaan ja maan kohtalojen ohjaamiseen. Mutta niin toki ei ole. Suurin osa työwäkeä osaa asettua järjelliselle kannalle moisten willitysten suhteen ja ylenkatseella hylätä ne. Se on nytkin nähty. Pieni joukkue se on, joka melullaan ja huudollaan luulee waltaan ja onneen pääsewänsä; suuri enemmistö pyrkii sinne rauhallisen edistuksen, walistuksen ja laillisuuden tietä.

Surkeaa ”roolia”

näyttelee Helsingissä ”Työmies”-lehden toimittaja, hra Matti Kurikka, sekä hänen henkiheimolaisensa. Nyt kun koko maan menestys on kysymyksessä sekä koko kansan asia, mitä wäliaikaisten waltiopäiwän ratkaistawaksi annettawan asewewollisuuslain ehdotuksen käsittelyyn tulee, owat nämä herrat asettuneet jonkunlaiseksi wastustuspuolueeksi. Näet hra Kurikka on pitänyt surkeita melukokouksia, joissa hän aseenkantajineen sekä perässä osa Helsingin ”waltiollisesti kypsnyttä” työwäestöä, owat tehneet sen keksinnön etteiwät nykyiseen tapaan kokoonpannut waltiopäiwät edustakaan työmiehiä. Heidän pitää muka pysyä poissa waltiopäiwämieswaaleista. Mutta muissa protestikouksissa on heidän lausuttawa mielipiteensä ja wastustuksensa odotettujen muutosehdotusten johdosta. Työmiehet käyttäköön waalioikeuttaan ainoastaan silloin, jos heidän asianajajansa on ehdokkaana.

Siksipä nykyisissäkin oloissa työmiehet yleensä, näitä harvoja wiiripäitä lukematta, käywät yhtenä miehenä koko kansan rintamassa eteenpäin kohti tulewaisuutta yhtä rakkaana pitäen isänmaan kohtalon, kansallisen itsenäisyytemme ja perustuslait, kuin warakkaammatkin kansaluokat.

Raahen lehti

N:o 22. – 22.3.1899

– ”Työmies”-lehti ja Matti Kurikka.

Suomen työmiehet owat yleensä kaikkialla lausuneet julki paheksumisensa ”Työmiehen” toimittajan hra Kurikan epäkansallisista weh-

keistä ja houreista nykyisissä tapahtumissa, owatpa muutamat yhdistykset lausuneet jyrkän waatimuksenkin, että hra Kurikka on wiipymättä eroitettava mainitun lehden toimituksesta, Näiden Kurikan Matin metkujen selwittämiseen emme ole ennenkään lehtemme palstoja käyttäneet. Emme niistä nytkään sen enempää puhu muuta kuin lausumme puolestamme sen hartaan toiwomuksen, että Suomen työväestö ja ”Työmies” pian pääsisi tästä houkkiopäisestä willitsijästään ja pahasta painajaisestaan Matti Kurikasta!

Tampereen Uutiset

N:o 58 – 24.3.1899

– Hra Matti Kurikka ja Wiipurin Sanomat.

Wiipurin Sanomain jäkkäniska kirjoittaa wiime keskiwiikon Wiipurin Sanomissa m.m. seuraavaa:

Eräänä päivänä wiime wiikolla tapahtui Helsingin suomalaisessa teatterissa, että ”Työmies” lehden toimittaja Matti Kurikka ajettiin pellolle koko talosta. Ensinnä hän näet sysättiin ulos teatterin rawintolasta ja sitten, kun hän tuli parterille (teatterisalin pohjakerrokseen) kieltäytyi yleisö olemasta paikoillaan, jos Matti Kurikka saa olla salissa. Matti taisi huutaa yleisölle: ”te roistot” ja ”roskawäki”, ynnä muita kauniita sanoja, jonka jälkeen hän sukulaisensa, orkesterinjohtajan R. Kajanuksen kehotuksesta lähti tiehensä.

Tämä teko suomalaisen teatteriyleisön puolesta on minusta kaikin puolin moitittawa ja alhainen. Se on sitä paitsi hywin epäwiisas, sillä siten saapi tuo suuri narri Matti Kurikka itselleen jonkinlaista maritiirakunniää. Nyt hän huutelee ympäri maailmaa, että häntä, muka työwäen aatteen edustajaa, puoluewimman wuoksi on ajettu pois teatterista. Hän on näet aiwan kykenemätön käsittämään, että yleisö on wimmastunut hänen petturimaisuudelta tuntuwasta käytöksestään yleisen kansalaisanomuksen suhteen, jonka hän ennen aikoja ilmiantoi ja josta hän kehoitti työwäkeä olemaan erillään, eikä sen wuoksi tahdo olla samassa huoneessa kuin hän. Sitä hän ei käsiti (lieneekö siten syy tahdossa wai kykenemättömyydessä), waan saarnailee nyt sorrosta ja willitsee osan

— ”Työmies”-lehti ja Matti Kurikka. Suomen työmiehet owat yleensä laittialla lausuneet julki pahetsumisensa ”Työmiehen” toimittajan hra Kurikan epäkansallisista wehkeistä ja houreista nykyisissä tapahtumissa, owatpa muutamat yhdistykset lausuneet jyrkän waatimuksenkin, että hra Kurikka on wiipymättä eroitettava mainitun lehden toimituksesta. Näiden Kurikan Matin metkujen selwittämiseen emme ole ennenkään lehtemme palstoja käyttäneet. Emme niistä nytkään sen enempää puhu muuta kuin lausumme puolestamme sen hartaan toiwomuksen, että Suomen työwäestö ja ”Työmies” pian pääsisi tästä houkkiopäisestä willitsijästään ja pahasta painajaisestaan Matti Kurikasta!

— Hra Matti Kurikka ja Wiipurin Sanomat. Wiipurin Sanomain Jäkkäniska kirjoittaa wiime keskiwiikon Wiipurin Sanomissa m. m. seuraavaa:

Eräänä päivänä wiime wiikolla tapahtui Helsingin suomalaisesta teatterissa, että ”Työmies” lehden toimittaja Matti Kurikka ajettiin pellolle koko talosta. Ensinnä hän näet sysättiin ulos teatterin rawintolasta ja sitten, kun hän tuli parterille (teatterisalin pohjakerrokseen) kieltäytyi yleisö olemasta paikoillaan, jos Matti Kurikka saa olla salissa. Matti taisi huutaa yleisölle: „te roistot” ja „roskawäki”, ynnä muita kauniita sanoja, jonka jälkeen hän sukulaisensa, orkesterinjohtajan R. Kajanuksen kehotuksesta lähti tiehensä.

työväkeä Helsingissä pitämään itseänsä pyhän työväenaatteen marttiirana. Hänen sokaise-mansa työväki sitten pitää hänelle juhla kulku-eita ja kunnioittaa häntä kukilla, ikäänkuin hän olisi työväenasiolle ja isänmaallensa hyvänkin palveluksen tehnyt.

Sen se suomalaisen teatterin yleisö nyt woiti moisella typerällä menettelyllä. Pitäisipä olla opiksi, että antaa narrit olla rauhassa väkiwalle, muuten niistä tulee karhuja.

Minä puolestani en suinkaan tahdo panna sormiani väliin, kun epäisänmaallisuutta rangaistaan. Mutta rangaistuksen tulee olla sowitz rangaistawan mukaan. Aiwan toista minusta olisi ollut, jos koko yleisö teatterissa esim. olisi ruwennut nauramaan ja nauranut katketaksensa joka kerta kuin Matti ilmestyy. Taikka antaa sitten miehen olla peräti rauhassa ja kääntää selän tahi katsoo siwu, jos ei tahdo katsoa silmiin.

– **Kaksi haastetta.** Herra Matti Kurikka ei näyttä tyytyvän siihen kunniaan, mitä hän ”Työmiehen” toimittajana on viimeisillä kirjoituksillaan saawuttanut. Nyt rupee hän asioitansa ajamaan oikeuden edessä. Hra Kurikka on ensimmäiseksi haastattanut lehtori U. J. Melan ja maisteri R. Roinen ”kunnianloukkauksesta”. Nämä henkilöt owat muka hänestä lewittäneet huhuja. Maisteri Roine on pari kertaa suuremman työmiesjoukon läsnäollessa esiintynyt hra Kurikan menettelyä vastaan. Lehtori Mela on kerran kunniaterwehdyksellä käywille koulu-pojille jotain hra Kurikasta puhunut. Yksi heistä asui muutaman työmiehen luona, joten tieto moitteista leweni hra Kurikan ihailijoittenkin keskuuteen. Tuli sitte hra Melan luo muudan lähetystö työmiehiä kysymään hänen mielipidettä ”Työmiehen” toimittajasta. Kun hra Mela saapuneittein puheista päättäin otaksui heidän olewan samaa mieltä kuin hänkin, ei hän pitänyt warowaisuutta tarpeeisena.

Kuwaawaa hra Kurikan menettelytawalle on se, että ne kaksi henkilöä, joita hän nyt ahdistaa, owat olleet työkansan paraita ystäwiä ja sen hywäksi sekä esitelmiä pitäneet että muuten toimineet jo toista kymmenen vuoden kuluessa – kauan ennenkuin kukaan hra Kurikasta mitään tiesi. Työwäen etua nähtävästi tämäkin oikeusjuttu tarkoittaa!

Päivälehti

N:o 89 – 6.4.1899

Kurikan liittolainen.

Svjet lehdessä on seuraava Matti Kurikan hengessä tehty kirjoitus:

”Suupielet vaahdossa ovat muut sanomalehdet ja yleinen mielipide karannut ”Työmies” lehden toimittajan, Matti Kurikan, kimppuun. Vaino Kurikkaa vastaan on ilmestynyt herjävissä kirjoituksissa sanomalehtien palstoilla, kaikenlaisissa syytöksissä, typerissä irvikuvisissa y.m.; ylioppilaat sulkiwat hänet pois yhteydestään, josta syystä tuota pahaonnista ”Työmiehen” toimittajaa kohtaan myötätuntoiset ja hänen aatteitaan kannattavat työmiehet seuraavana päivänä panivat toimeen manifestatsioonin hänen kunniakseen. Ja miten ja missä suhteessa on tuo työwäen lehden toimittaja rikkonut? Miksi on hän yhtäkkiä joutunut enemmistön hurjien hyökkäysten ja vähemmistön varovan ja maltillisen, mutta arvokkaan puolustuksen alaiseksi esineeksi? Siksi, että hän noina yleisen yksimielisyyden päivinä, jolloin innoissa laitettiin Pietariin jos jonkunmoisia senaatin ja valtiopäivien pyyntöjä ja anomuksia, ja vihdoin noin muistettavina päivinä, jolloin muodostettiin koko kansan keskuudesta ”suurta suomalaista deputaatioonia”, uskalsi kohottaa äänensä ja kriittisesti puhua tuosta kaikesta. Hän sanoi, ettei alamainen adressi ole mikään kansallinen teko, vaan ”herrojen” tointa, samoin kuin ei valtiopäivät edusta kansaa sanan todellisessa merkityksessä, koska niillä istuu paraasta päästä herroja, jotka puolustawat omia etujaan; hän sanoi, että Suomen kansaa syytetään paljosta semmoisesta, jota se ei puhu eikä ajattele, ja ettei Suomen kansa suinkaan ole niin vakuutettu lakiensa muuttumattomuudesta, kuin tahdotaan uskotella, sillä niissä laeissa on paljon semmoista, mikä vaatii parannusta ja tarkastelemista, ja viimein, että on epäiltävää, hyvinkin epäiltävää, minkä hallinnollisen järjestelmän alla alhaisolle on helpompi elää, nykyisenkö vai odotettavissa olevan, s. o. jos venäläinen hallitus ottaa toimekseen valvoa kaikkia Suomen oloja. Paljon muutakin puhui Kurikka, mutta meille hänen mielipiteissään on kallista ja arvokasta pääasiallisesti se, että hän, melkein yksin, uskalsi sanoa kansalaisilleen totuuden vastensilmiä. Hän nuhteli heitä tuosta omituisesta jo ennen monta kertaa mainitsemas-

tamme ilmiöstä – noista käsittämättömistä huu-doista ja valituksista manifestin johdosta 3 p:ltä helmi., ennen kuin vielä on saatu nähdä ainoata-kaan seurausta tästä toimenpiteestä käytännös-sä. Hän näytti, että on okiakin siinä, missä muut huomaavat yksinomaan ruusuja ja neuvoi olemaan moittimatta uutta järjestelmää, ennen kuin on saatu kokea sen vaikutusta.”

”Huhu kertoo Kurikan ja hänen puoluelais-tensa puuhaavan nimenkeräystä – vasta-adressia varten tuota kuuluisaa adressia vastaan, jonka al-lekirjoittivat viisisataatuhatta kaikenikäistä kan-salaista, kumpaakin sukupuolta. Sanomalehdet kertovat, että tämä adressi kiertää salaa ympäri maata ja että sen toimeenpanijat kehuskelevat koonneensa jo yli kaksikymmentätuhatta nimeä ja luulevat nimien paljoudessa voittavansakin tuon edellisen ”valheellisen” adressin, että uu-den adressin teksti kumoo kaikki, mitä edellisessä on sanottu ja viimein, että asian toimeenpani-jat aikovat toimittaa sen perille sisäasiain minis-terin kautta”.

”Huhujen mukaan on uusi adressi jo saa-nut nimiä viiteenkymmeneentuhanteen asti, eikä näiden kirjoittajain joukossa tavata semmoisia ”kansalaisia”, joiden puolesta lapsenhoitajan, vanhempain tai yleensä perheen täyskasvaneen jäsenen on täytyntä kynää käyttää”:

”Selvää on, että tämmöinen toimi, joka on ennalta harkittu, on laiton, eikä se pääse tarkoi-tuksensa perille, vaan se tosiasia, että maassa ta-pahtuu tämmöinen nimienkeräys, tai vaikkapa vaan ajatuskin siitä, on kyllin merkillinen, jotta siitä voisi olla puhumatta.”

”Olemme jo monta kertaa sanoneet, sanome sen taas ja tulemme aina suoraan sanomaan, että Suomen kansalla, joka on hallitsijoilleen uskollinen, ahkera, rehellinen ja velvollisuut-taan noudattava, ei voi tässä tapauksessa olla eikä todella olekaan ollut mitään yhteistä sen poliittillisen yllytyksen kanssa, joka sai aikaan kaikki nuo äskeiset puuhut tarkoituksella vastustella helmikuun 3 päivän manifestin saatta-mista lailliseen voimaan. Kaikki tämänkaltaiset yritykset kuuluvat yksinomaan johtavalle sivisty-neelle vähemmistölle, joka monta vuotta on johtanut Suomen kohtaloa, muodostaen läpi-tunkemattoman muurin hallitsijan ja hänen us-kollisen kansansa välillä. Kansa on aina kuul-lut ja uskonut ainoastaan sitä, mitä sille ovat ilmoittaneet ne orakelit, jotka itsevaltaisesti ovat järjestelleet sen asioita, käyttäen hyväk-

Kurikan liittolainen.

Svjet lehdessä on seuraava Matti Kurikan hengessä tehty kirjoitus:

— — — „Suupielet vaahdossa ovat muut sanomalehdet ja yleinen mielipide karannut „Työmies“ lehden toimittajan, Matti Kurikan, kimppuun. Vaino Kurikkaa vastaan on ilmestynyt herjaavissa kirjoituksissa sanomalehtien palstoilla, kaikenlaisissa syytöksissä, typerissä irvi-kuvissa y. m.; ylioppilaat sulkiivat hänet pois yhteydestään, josta syystä tuota pa-haonnista „Työmiehen“ toimittajaa koh-taan myötätuntoiset ja hänen aatteitaan kannattavat työmiehet seuraavana päi-vänä panivat toimeen manifestatsioonin hänen kunniaakseen. Ja miten ja missä suhteessa on tuo työväen lehden toimit-taja rikkonut? Miksi on hän yhtäkkiä joutunut enemmistön hurjien hyökkäys-ten ja vähemmistön varovan ja maltillisen, mutta arvokkaan puolustuksen alai-seksi esineeksi? Siksi, että hän noina yleisen yksimielisyyden päivinä, jolloin innoissa laitettiin Pietariin jos jonkun-maisia senaatin ja valtiopäivien pyyntöjä ja anomuksia, ja vihdoin noin muistetta-vina päivinä, jolloin muodostettiin koko kansan keskuudesta „suurta suomalaista deputatsioonina“, uskalsi kohottaa äänensä ja kriitillisesti puhua tuosta kaikesta.

seen Venäjän hallituksen hyvänluontoista vä-linpitämättömyyttä, se kun on pitänyt huolta muista tärkeämmistä valtioasioista. Nyt, kun itse valtaistuimelta on tehty uusi askel tämän salaperäisen hunnun hajoittamiseksi ja Suomen asiain saattamiseksi oikeaan valoon, aikoivat ”herrat”, peläten omia elämänehtojaan, sekoit-taa tuohon protestiasiaan alhaisenkin kansan ja siten koettaa suurilukuisuudellaan hämmästy-tävän protestin kautta peloittaa hallitsevia pii-rejä ja, kenties, saada heidän itsevaltaansa uh-kaavan vaaran poistetuksi tai ainakin lykätynsi tuonemmaksi. Tehdä loppu tästä pelistä, pal-jastaa kortit ajoissa ja avata kansan silmät – sen

voi tehdä ainoastaan pahin vallitsevien olojen vihollinen, ja sen on tehnyt suomalainen mies Kurikka. Ymmärrettävästi hän on tullut kaikel-laisen vainon alaiseksi.”

”Kuitenkin, kuten näkyy, löytyy niitä, jotka tuntevat ja ajattelevat samoin kuin hän. Sanomme enemmänkin, löytyy suuri joukko suomalaisia, sekä yksityisiä että kokonaisia seurakuntia, jotka panivat vastalauseensa nimien keräystä vastaan ”suuren lähetystön” adressin alle, vieläpä omin ehdoin riensivät tukemaan korkeinta hallitusvaltaa – sekä omassa maassaan että Pietarissa, pitäen pyhänä velvollisuutenaan saattaa sen tiedoksi kaikki, mitä heidän alamaiset uskollisuudentunteensa keisaria ja Venäjänmaata kohtaan vaativat.”

Svjet tulee seuraaviin loppuponsiin: 1) Että ”vissillä” osalla Suomen yleisöä on niin nurja käsitys puhe- ja painovapaudesta että se, valittaen sensuurin pakkoa, samalla tahtoo mitä julmimmalla tavalla tukkia suun niiltä omiltakin kansalaisiltaan, jotka uskaltavat ”pitää oman mielipiteensä.” 2) Nimien keräystä suuren adressin alle ei mitenkään voi sanoa kansalliseksi teoksi, ”päinvastoin, voi täydellä syyllä sanoa, että tämän salaperäisen toimen omistaminen koko Suomen kansalle on näille tähän asti uskollisina olleille keisarin ja Venäjänmaan lapsille suorastaan loukkaavaa.”

Kokkola

N:o 46 – 14.6.1899

– ”Työmies” lehden toimittaja, hra Matti Kurikka piti torstai-illalla Oulun työväenyhdistyksen talossa esitelmän, jossa hän ”uskonnolliselta” (hänen oman uskontonsa) kannalta käsitteli työväenkysymystä. Hän lähti Jesuksesta ja eräistä hänen sanoistaan, mutta siirtyi sitten luonnon piiristä totuuksia etsimään. Eipä siis ihme, että hän johtui sellaisiin tuloksiin, etteivät ”kulttuuri-ihmiset” (siwistyneet) ole parempia kuin koirat, ketut, sudet, ahmat j. n. e. –K.U.

— „Työmies” lehden toimittaja, hra Matti Kurikka piti torstai-illalla Oulun työväenyhdistyksen talossa esitelmän, jossa hän „uskonnolliselta” (hänen oman uskontonsa) kannalta käsitteli työväenkysymystä. Hän lähti Jesuksesta ja eräistä hänen sanoistaan, mutta siirtyi sitten luonnon piiristä totuuksia etsimään. Eipä siis ihme, että hän johtui sellaisiin tuloksiin, etteivät „kulttuuri-ihmiset” (siwistyneet) ole parempia kuin koirat, ketut, sudet, ahmat j. n. e. — K.U.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteet

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen
aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L